

ПОЛІГРАФІЧНІ МАШИНИ

УДК 686.12.056(62-26)

В.П.Максименко

ПРО ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ПОЛІГРАФІЧНОГО МАШИНОБУДУВАННЯ УКРАЇНИ

Науково-технічний і виробничий потенціал вітчизняного машинобудування не забезпечує створення власної поліграфічної бази для національного книговидання і преси. Не виробляється в Україні і обладнання для виготовлення цінних паперів та поліграфічного оформлення тари та інших виробів, що не належать до видавничої поліграфії. Навіть якщо не ставити питання про створення нових поліграфічних потужностей, то викликає велике занепокоєння те, що більше половини наявного в поліграфічній галузі технологічного устаткування фізично і морально застаріло.

Загалом в Україні функціонує біля 1500 друкарень, на яких встановлено майже 22 тисячі одиниць технологічного обладнання.

Частка основного устаткування, яке експлуатується понад 10 років, сягає 70%. Темпи оновлення машинного парку в нашій поліграфічній промисловості протягом останніх років залишались майже в 4 рази нижчими від оптимального рівня. За попередніми підрахунками, тільки для підтримання наявних потужностей необхідно в середньому 4000 одиниць різноманітної техніки на рік. Наше поліграфічне машинобудування може запропонувати тільки частину цього обладнання.

Практично все друкарське і складальне, а також частина брошурувально-палітурного обладнання закуповувалась в Росії, Німеччині, Чехословаччині, Індії. Останнім часом, з різних причин, постачання з цих країн майже припинене.

Поліграфічне обладнання в Україні випускають шість заводів: Київський, Роменський, Одеський, Харківський та Ходорівський заводи поліграфічних машин, а також Олександрійський завод поліграфічної техніки (для порівняння: в Німеччині поліграфічні машини випускають біля 200 фірм, в США - 560).

Цими заводами разом з Одеським, Харківським і Ходорівським СКБ у 1992 р. заснована Корпорація підприємств

поліграфічного машинобудування "Укрполіграфмаш". Згодом до неї приєдналась кафедра поліграфічних машин УПІ ім. Ів. Федорова.

Діяльність Корпорації охоплює майже всі напрямки роботи підприємств, у тому числі: перспективний розвиток; формування держзамовлення; матеріально-технічне забезпечення; капітальне будівництво, а також залучення до виробництва поліграфічних машин і комплектувальних виробів інших підприємств.

Як відомо, за спеціалізацією, що склалася в колишньому СРСР, наші заводи випускають в основному брошурувально-палітурне обладнання і устаткування для виготовлення друкарських форм. Із друкарського обладнання у нас виробляються тільки машини трафаретного друку і машини флексографського друку для шпалер. До 1991 р. ці заводи лише на 60% задовольняли попит на свою продукцію. І хоча 65% збуту поліграфічного машинобудування було орієнтовано за межі України, питання про зміну його інфраструктури не виникало.

Однак, починаючи з 1992 р., платоспроможний попит на поліграфічне устаткування значно знизився, внаслідок чого його виробництво скорочено майже на 30%. Це в свою чергу створило на підприємствах дуже складний фінансовий стан. Зазначимо при цьому, що поліграфічні машини за своєю конструкцією належать до категорії особливо складних, а наші заводи, навіть при гострій потребі у технічному переоснащенні, мають відносно високий рівень виробництва. Враховуючи це, багато заводів почали випускати більш рентабельну продукцію, не пов'язану з поліграфією.

Такий стан справ відразу позначився на "виживанні" СКБ. Проте, будучи малочисельними, працюючи переважно в орендованих приміщеннях, не маючи експериментальної бази, вони все ж зберегли певний технічний потенціал і велике бажання працювати на поліграфію.

Окрім поточної роботи, перед новоствореною Корпорацією постало декілька дуже складних питань:

Як підтримувати досягнутий рівень в поліграфічному машинобудуванні та зберегти його кадри?

Як підняти престиж поліграфічного машинобудування?

Як розвивати підприємства – шляхом модернізації традиційного обладнання чи зміною інфраструктури галузі?

Для початку було організовано фінансову допомогу СКБ – з метою мінімального соціального захисту їх працівників. Проводиться постійна робота по залученню до поліграфічного машинобудування іноземних інвесторів, конверсійних підприємств і поліграфічних об'єднань республік СНД. На жаль, відчутних результатів у цьому поки що не досягнуто.

Корпорацією та її підприємствами розроблена галузева програма "Поліграфічне машинобудування", затверджена Мінмашпромом України.

Програма розрахована на 4 роки і містить 24 теми. У першу чергу, це розробка нового брошурувально-палітурного і формного обладнання. Так, Харківське СКБ закінчує розробку поточної лінії "Україна" для виготовлення книжкової продукції, скріпленої безшвейним способом. Київський завод веде підготовку до серійного виробництва фальцювальної машини на три згини, якої чекають багато поліграфічних підприємств. Ходорівське СКБ, кафедра поліграфічних машин УПІ ім. Ів. Федорова та Ходорівський завод працюють над створенням безвистійної машини для тристороннього обрізування книжкових блоків, на основі винаходу цієї ж кафедри.

Харківський завод освоює виробництво кришкоробної машини за ліцензією фірми "Херауф", можливо, три таких машини буде випущено вже у 1993 р. На Одеському заводі розроблено документацію для серійного виробництва електрографічного апарата, який дозволяє замінити відразу декілька одиниць формного обладнання. Маючи певний досвід, Одеське СКБ разом із заводом розробляють ротативну машину флексографського друку для випуску книжкової, газетної та етикетно-пакувальної продукції. Флексографський друк, на наш погляд, є прогресивним напрямком в поліграфії. Досить згадати, що на таких машинах випускається майже 40% продукції у США.

Звичайно, ця програма не вирішує всіх проблем технічної бази поліграфії, але вона визначає деякі напрямки розвитку, дозволяє частково забезпечити фінансування нових розробок і хоча б морально підтримати машинобудівників.

Нами проводиться робота щодо модернізації обладнання і випуску в Україні комплектувальних виробів для поліграфічних машин, у тому числі сучасних електронних систем управління. Конверсійні підприємства України освоюють випуск технічних засобів електронного складання газетної та книжково-журнальної продукції.

Вивчаються можливості випуску в Україні трьох типів машин офсетного друку, однак, для цього необхідно закупити відповідні ліцензії. Враховуючи, що в районних друкарнях ще досить широко використовуються плоскодрукарські машини високого друку і відповідне складальне обладнання, варто налагодити їх виробництво в Україні. Це тим більш доречно, що багато таких машин перевищили нормативний термін експлуатації, а відповідної заміни не мають.

Звичайно, освоєння цих, відносно простих, машин слід розглядати лише як тимчасовий захід для підтримання наявного парку. Однак і для цього потрібні великі кошти і державна підтримка.

Незважаючи на критичний стан технічної бази, наші поліграфічні підприємства, а також державні структури, що їх об'єднують, стоять осторонь машинобудування. Очевидним є те, що ближчими роками поліграфічні підприємства України не зможуть купувати друкарські машини зарубіжних фірм ціною 1,5 млн. німецьких марок, як і книжкових ліній та іншого устаткування за аналогічними цінами. А тому єдино правильним є шлях інтенсивного розвитку вітчизняного машинобудування.

Виходячи з цього, ми повинні об'єднати зусилля з метою "виживання" і послідовного розвитку поліграфічного машинобудування в Україні.

Стаття надійшла до редколегії 10.01.93.